

FACT-CHECKING VS. DEBUNKING

Kamil KOPECKÝ

Termíny fact-checking a debunking jsou obsahově velmi podobné a vzájemně se prolínají, oba termíny se týkají ověřování a posuzování informací v informacemi přesyceném světě moderních technologií. V dnešním textu si objasníme drobné rozdíly, které od sebe oba termíny odlišují.

Fact-checking je proces ověřování toho, zda jsou všechny informace uvedené v psaném textu (např. zpravodajském článku, příspěvku na sociální síti, ale také např. politickém projevu apod.) správné, tj. zda odpovídají pravdě. Fact-checking **je nestranný** a jeho hlavním výsledkem je posouzení pravdivosti, tedy zda je konkrétní informace pravdivá či nepravdivá, tj. **zda je v souladu s ověřitelnými fakty**. Fact-checking můžeme rozdělit na 2 základní typy:

1. *ante-hoc fact-checking*– tj. ověření informace předtím, než je zveřejněna (např. redakcí, autorem apod.),
2. *post-hoc fact-checking*– tj. ověření informace poté, co byla publikována (např. jinou organizací než tou, která zprávu zveřejnila).

Debunking, neboli tzv. vyvracení (dez)informací a jiných druhů nepravdivých informací, je velmi podobný fact-checkingu, **nemusí být ale nestranný** a může být **zacílen např. na strategické problémy, které mohou způsobit vážné celospolečenské**

škody (tj. debunking se nezaměřuje na nepravdivé informace, které nemají velký společenský dopad, dochází u něj k**prioritizaci konkrétních témat a problémů**) (NATO, 2021). Také u debunkingu dochází k odhalování nepravdivých informací, jejich posouzení, katalogizaci, odhalování zdrojů dezinformací a konspirací, posilování vzdělávání, ale také např. realizaci různých osvětových kampaní. **Obecným cílem debunkingu je tedy minimalizovat škody, které mohou být způsobeny dezinformacemi či jinými druhy nepravdivých informací.** Debunking bývá spojen také s odhalováním různých mýtů a legend (např. v oblasti paranormálních jevů, konspirací, UFO, městských legend apod.).

Pro E-Bezpečí
Kamil Kopecký

Zdroje (Bibliography/References):

Fact-checking and Debunking: a best practice guide to dealing with disinformation.

NATO Strategic Communication.

Online:

https://stratcomcoe.org/cuploads/pfiles/nato_stratcom_coe_fact-checking_and_debunking_02-02-2021-1.pdf

Debunker.

Wikipedia. Online: <https://en.wikipedia.org/wiki/Debunker>